

Mennta- og menningarmálaráðuneytið

mrn@mrn.is

Sent á Samráðsgátt stjórnvalda

Reykjavík, 9. desember 2020

Efni: Umsögn SI um drög að reglugerð um vinnustaðanám, mál nr. 261/2020

Samtök iðnaðarins (hér eftir „samtökin“ eða „SI“) hafa tekið til umsagnar drög að nýrri reglugerð um vinnustaðanám sem birtist á Samráðsgátt stjórnvalda, 3. desember sl. Samtökin fagna þeim breytingum sem fram koma í umræddum reglugerðardrögum enda eru breytingarnar í samræmi við áherslur meistaradeildar SI sem samþykktar voru árið 2014 um framþróun í vinnustaðanámi. Í febrúar á þessu ári var svo gert samkomulag um eflingu starfs- og tæknimenntunar milli mennta- og menningarmálaráðuneytisins, Samtaka iðnaðarins og Sambands íslenskra sveitarfélaga undir myllumerkinu *Fyrir mig*. Fyrir þá undirritun voru áherslur meistaradeildarinnar bornar undir öll meistarafélög SI og umboð SI, til að vinna að breytingum í þessu kerfi, endurnýjað.

Í frumvarpinu koma fram nokkrar mikilvægar grundvallarbreytingar á skipulagi vinnustaðanáms. Þar þarf fyrst að nefna ábyrgð skóla við að koma nemandi á samning, skv. 4. gr. reglugerðardraganna. Samtökin fagna þessum breytingum enda eru þær til þess fallnar að draga úr þeirri óvissu sem oft hefur fylgt iðnnámi hér á landi. Þá mun umrædd breyting hafa í för með sér bætt aðgengi að upplýsingum um stöðu þeirra nemenda sem eru í vinnustaðanámi hverju sinni sem og þann fjölda sem vænta má að skrái sig í vinnustaðanám næstu 6 mánuði, sbr. 2. mgr. 4. gr. reglugerðarinnar. Erfiðlega hefur gengið að nálgast slíkar upplýsingar til þessa og því er um afar jákvæða breytingar að ræða.

Í reglugerðardrögum er einnig kveðið á um breytingar á lengd vinnustaðanáms. Horfið er frá fyrir fram ákveðinni tímalengd vinnustaðanámsins og þess í stað gerð krafa um að nemandi uppfylli ákveðna hæfni. Samtökin fagna þessari breytingu og telja hana til þess fallna að auka gæði vinnustaðanáms nemenda hverju sinni. Umrædd breyting er ennfremur raunhæf í dag þar sem nú á sér stað innleiðing á rafrænni ferilbók. Mikilvægt er að sú vinna klárast sem fyrst í öllum iðngreinum svo að hægt verði að vinna innan þessa nýja skipulags með hagkvæmum hætti.

Með því að leggja áherslu á hæfni nemandi en ekki tiltekinn fjölda vikna eru gerðar auknar kröfur til skóla, iðnmeistara og atvinnulífs þar sem markviss kennsla þarf að eiga sér stað hjá öllum aðilum. Mikilvægt er að kröfur sem gerðar eru til vinnustaða eða iðnmeistara verði því áfram til staðar sem og gott eftirlit og utanumhald. Nemaleyfisnefndir eru í dag starfandi og tilnefndar af starfsgreinaráðum viðkomandi greina. Samtökin sjá tækifæri í því að virkja nefndirnar enn frekar og efla svo að árangur verði sem mestur.

Í umræddum drögum eru nú tilgreindar tvær leiðir í vinnustaðanámi; annars vegar iðnmeistaraleið, sem byggir á núverandi samningsleið og hins vegar skólaleið, sem er ný.

Með þessum breytingum er komið í veg fyrir óvissu nemenda sem vilja stunda iðnnám þar sem útskrift hans verður á ábyrgð skóla og hægt verður að grípa til ráðstafana ef nemandi kemst ekki á hefðbundinn iðnmeistarasamning. Með breytingum á reglugerðinni má einnig ætla að dragi úr líkum á brotthvarfi nemenda sem ekki hafa tök á að komast á samning.

Reglugerðin gerir ráð fyrir að nemendur sem ekki komast á samning hjá iðnmeistara náí að klára nám sitt með aðstoð skóla og atvinnulífs. Tilgangur skólaleiðarinnar er m.a. að mæta þörfum nemenda um þessar mundir þar sem nemendum á starfsþjálfunarsamningum hefur fækkað. Ljóst er að fyrirtæki hafa haldið að sér höndum og síður tekið nýja nema á námssamning þar sem óvissa í rekstarumhverfi fyrirtækjanna er talsverð. Á sama tíma tóku starfsnámsskólarnir, á haustönn 2020, inn fleiri nemendur en þeir hafa alla jafna gert vegna mikillar eftirspurnar. Sú fjölgun mun leiða til þess að fleiri nemar þurfa að komast á samning en áður, samhliða þrengingum í atvinnulífinu. Mikilvægt er að menntakerfið styðji vel við bakið á þeim nemendum sem vilja stunda iðnnám óháð stöðu atvinnulífsins hverju sinni. Því fagna samtökin því að nú sé svokölluð skólaleið einnig fær.

Þá kemur einnig fram að sumar iðngreinar hafa tekið breytingum á undanförnum árum. Til eru greinar sem eru að miklu leyti samsettar af einyrkjum og fámennum vinnustöðum. Slíkar greinar eiga erfitt með að taka á sig þær skuldbindingar sem fylgja því að taka nema í vinnustaðanám. Aðrar greinar hafa einnig orðið sérhæfðari og ekki hefur því verið unnt að uppfylla allar þær kröfur sem gerðar eru til iðnmeistara á aðeins einum vinnustað. SI taka undir þessi sjónarmið enda hafa ákveðnar greinar kallað eftir nýjum leiðum til að koma nemanda í gegnum vinnustaðanám. Mikil þörf er á nýliðun í mörgum greinum þó að tímabundinn samdráttur eigi sér stað og því er mikilvægt fyrir atvinnulífið að áfram sé hægt að útskrifa nemendur og koma þeim út á vinnumarkaðinn.

Atvinnulífið mun ekki standa í vegi fyrir nauðsynlegum breytingum á vinnustaðanámi eða framþróun í iðnnámi. Innan SI hefur, frá árinu 2014, verið talað fyrir m.a. þeim umbótum sem nú liggja fyrir. Umræddar breytingar eru jafnframt til þess fallnar að ryðja úr vegi mögulegum samkeppnishindrunum, sem kunna að vera fyrir hendi í einstaka greinum, þar sem nemendum eru tryggð eðlileg námslok auk þess sem lengd vinnustaðanáms miðast eingöngu við þann tíma sem nemandi þarf til að ná þeirri hæfni sem tilskilin er. Samtökin gera sér þó grein fyrir að nú þarf að eiga sér stað ákveðin endurskipulagning í kerfinu auk þess sem að mynda þarf sterkari tengsl skóla og vinnustaða. Lýsa samtökin sig hér með tilbúin til að taka þátt í þeirri vinnu sem nú þarf að fara fram.

Virðingarfyllst,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Jóhanna Vigdís Arnardóttir', is written over a horizontal line.

Jóhanna Vigdís Arnardóttir
Verkefnastjóri á menntasviði SI

F.h. eftirfarandi meistarafélaga innan Samtaka iðnaðarins:

Félag blikksmiðjueigenda

Félag dúklagninga- og veggfóðrarmeistara

Félag hársnyrtimeistara á Norðurlandi

Félag húsgagna- og innréttingaframleiðenda

Félag íslenskra gullsmiða

Félag íslenskra snyrtifræðinga

Félag löggiltra rafverktaka

Félag rafeindatækni fyrirtækja

Félag rafverktaka á Austurlandi

Félag rafverktaka á Norðurlandi

Félag rafverktaka á Suðurlandi

Félag rafverktaka á Vestfjörðum

Félag rafverktaka á Vesturlandi

Félag skruðgarðyrkjumeistara

Klæðskera- og kjólameistarafélagið

Landssamband bakarmeistara

Ljósmyndarafélag Íslands

Málrameistarafélagið

Málmur - Samtök fyrirtækja í málm- og skipaiðnaði

Meistarafélag byggingamanna á Norðurlandi

Meistarafélag byggingamanna á Suðurnesjum

Meistarafélag byggingariðnaðarmanna í Vestmannaeyjum

Meistarafélag húsasmiða

Meistarafélag bólstrara

Meistarafélag iðnaðarmanna í Hafnarfirði

Meistarafélag Suðurlands

Múrarmeistarafélag Reykjavíkur

Rafverktakafélag Suðurnesja

SART, Samtök rafverktaka